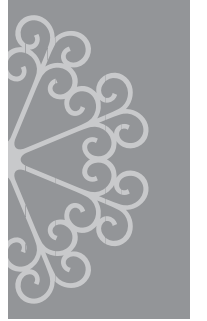

בית מדרש

500
בשבילי הפרשה

דברי הנהיגו

וכי תאמרו מה נאכל בשנת השביעית וגו', וצוית את ברכתי לכם בשנה השישית וגו' (כה, כ-כא)

ישנם כאלו שחושבים שהם בכלל 'בעלי בטחון', בעוד שבטחונם בהקב"ה אינו ניצב על האמונה הפשוטה, וממילא אין זה בטחון אמיתי.

עלינו לדעת שעל מנת שהאדם יוכל להרגיש את האמונה הפשוטה, אינו צריך להתאמץ רבות, עליו רק לפקוח את עיניו ולהתבונן בבריאה המופלאה שסביבו, על העצים והפרחים, על בעלי חיים המהלכים, ובעיקר - על האדם. אם ייטיב להתבונן, הוא יראה את כל הבריאה כולה צועקת נפלאות הבורא, ואז יתמלא לבו באמונה פשוטה ומוחשית.

אומרים אנו בתפילת שמונה עשרה: "ותן שכר טוב לכל הבוטחים בשמך באמת, ושים חלקנו עמהם לעולם, ולא נבוש כי בך בטחנו", משמעות הדברים היא, שיש כאלו 'הבוטחים באמת' ויש

כאלו 'שאינם בוטחים באמת' אף שהם עדיין בכלל בעלי מידת הבטחון. ויש להבין, הלא אדם שבר טח בהקב"ה רק מהשפה ולחוק, אינו בכלל בעלי מידת הבטחון אלא בכלל דוברי שקר, ומי הם אלו 'שאינם בוטחים באמת'.

אלא הביאור הוא, כי 'הבוטחים באמת' הם אלו הבוטחים בהקב"ה מתוך אמונה פשוטה ומוחשית, בטחונם הוא בר קיימא ואיננו מתערער מתהפוכות הימים, והרי הוא נחשב לבטחון אמיתי. אולם אלו הבוטחים בהקב"ה מתוך הבנה והכרה שכלית בלבד ולא מתוך אמונה פנימית ופשוטה, הם אלו ש'אינם בוטחים באמת'. שכן בטחונם איננו בר קיימא, שהרי אם מחר יעמדו בפני הנסיון, כבר ימצא היצר את דרכו איך להפוך את חכמתם העמוקה..

ועל זה אנו מתפללים להקב"ה, שישים את חלקנו עם אלו הבוטחים בו באמת ובתמים על ידי אמונה פשוטה ומוחשית, ומוסיפים ומבקשים "ושים חלקנו עמהם לעולם", שהרי בטחון כזה הוא בר קיימא ולעולמי עולמים.

מזן ראש הישיבה הגאון הרב נתן צבי פינקל זצלה"ה

לאחד הספקים של הישיבה נגנב פעם כל כספו ונישאר ללא פרוטה בכיסו לקנות מלאי סחורה חדש. מקור פרנסתו היה בסכנה. רה"י הרגיש שהישיבה חבה לו הכרת הטוב על השנים בהן שירת את הישיבה בנאמנות. הוא הלווה לו סכום נכבד שבו יוכל להתחיל מחדש את עסקיו, ואט אט הוא פרע את חובו.

תקופה לאחר מכן, ביקש רה"י לקנות ממנו סחורה לשיבה. הלה הציע מחיר מיוחד. מזן רה"י הלבין והת נצל באומרו שנראה לו שאינו צריך שום דבר. עבורו לא יעלה על הדעת לקבל מחיר מוזל כתגמול עבור הלוואה! פעם פגש את בוגר הישיבה רבי יעקב לשינסקי ושאל אם יוכל להלוות סכום כסף גדול לשיבה לזמן קצר. רבי יעקב היה בדרכו לבנק ובדיקו היה לו את הכסף והסכים להלוות אותו לרה"י. תוך כדי שהוא סופר את הכסף, פתאום ביקש רה"י סליחה, ונעלם. רבי יעקב לא הבין מה קורה כאן, הלא הוא ביקש הלוואה? רה"י כנראה הבין לפתע שאם ר' יעקב לא יפקיד את הכסף בבנק תהיה לו ריבית. אם כן, מה בצע שהוא נזהר מריבית, אם הוא מכשיל בה אחרים, ולכן ברח.

הזהירות שלו מריבית, היתה גם הסיבה למנהגו ללכת יום יום לבנק. היתה לו דילמה תמידית, הספיקים לא היו פודים את הצ'קים מיד. החזקת שקלים בבנק ליותר מכמה ימים משמעותה הפסד בעקבות ההפרש בשער החליפין, שהשתנה אז במהירות מסדרת. מצד שני, לאפשר מינוס בבנק פירושו תשלום רבית - אופציה גרועה בהרבה. הפתרון? לגשת לבנק יום יום כדי להפקיד את הסכום המדויק שנדרש.

מזן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי בנימין ביינוש פינקל זצוק"ל

י"ט בשבט תש"ן

נשמר מכל נדנדו של איסור אבק רבית מזן ראש הישיבה הגאון רבי בנימין ביינוש פינקל זצוק"ל נשמר מכל משמר שלא להכנס לשום עסק שהיה בו אפילו ריח של רבית.

פעם קרוב משפחה הפציר בו שיתן לו היתר עיסקא העיר מזן רה"י: "חוץ מהאיסור שבדבר, יש גמרא שאומרת שכל מי שלוקח רבית כאילו אומר שמשא רבינו היה שוטה ח"ו, כי אם משה היה יודע עד כמה זה רווחי הוא היה מתיר זאת. מוסיפה הגמרא, שהעסקים הכלכליים קורסים כתוצאה מרבית, זה גם מדאיג אותי!"

כשנוצר צורך דחוף לקומה נוספת בבנין הישיבה, סידר אחד מידידי של מזן הלוואה שלא תהיה תלויה במדד המחירים לצרכן. פירוש הדבר, לקבל מתנה בחינם. רה"י קיבל את תנאי התשלום בהיסוס רב, במשך כמה ימים חישב באלו מילים להשתמש בתוך היתר העיסקא. סוף סוף הגיע היום, מזן נסע לתל אביב עם בתו כדי לקבל את הלוואה. לפתע אמר: "אני לא יכול לעשות זאת, זה כמו לשחק באש". ומיד הסתובב וחזר הביתה, כאשר הוא נאלץ להתמודד עם מציאת מקורות אחרים למימון הבנין, והכל כדי להמיר את מהותהעסקות באבק רבית.

דברי הימים

פרשת בהר תשפ"ב

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD	7:59
Brooklyn, NY	7:52
Chicago, IL	7:48
Houston, Texas	7:52
Johannesburg, S. Africa	5:08
Lakewood/Deal, NJ	7:52
London, UK	8:38
Los Angeles, CA	7:33
Manchester, UK	8:55
Monsey, NY	7:54
Montreal, Quebec	8:05
Passaic, NJ	7:53
Toronto, Ontario	8:23
Yerushalayim	6:57
Zurich, Switzerland	8:43

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשיאול לרב

בהר

בדיני שמיטה, שנינו בת"כ ואת ענבי נזירך לא תבצור, מן השמור בארץ אין אתה בוצר אבל בוצר אתה מן המר פקר, וכן אמרו שם והיתה שבת הארץ לכם לאכלה ודרשו מן השבות אתה אוכל ולא מן השמור. והרבה למדו מדר שות אלו לאסור אכילה של שמור ונעבד מה"ת. ולשון מן השבות לאפוקי נעבד, ומדמה לשמור.

והרמב"ן כתב חזו ששנויה בת"כ ואת ענבי נזירך לא תבצור, מן השמור בארץ אין אתה בוצר אבל בוצר אתה מן המופקר, יפרש הרב לומר ענבי נזירות לא תבצור אותם בניירותם אבל תפקיר הכל ותבצרם עם העניים.

ויש שפירשו הת"כ דאסור לקצור כדרך הבעלים, והיינו לשמור הכל לעצמו, ואין איסור אכילה על השמור.

וע"ש ת"כ דדרש מקרא לאסור אם היה שמור, וע"ז אמרו בת"כ מיכן אמרו ב"ש שדה שניטיבה בשביעית אסור אבל ל"ה מותר, וכן הוא בשביעית פ"ד מ"ב. ומ בואר דב"ה מתיר שמור, וע' רמב"ן דלדברי ב"ה כוונת הפי סוק ללאו על שמירה ולא על פירות שמורים. וצ"ב מב"ה על ר"ת דאוסר שמור.

וע' תוס' מנחות פ"ד ע"א שכתבו דדרשה דת"כ קאי על איסור בצירה ולא איסור אכילה וצ"ב שלא הביאו ממח' ב"ש וצ"ה. ונראה דסברי תוס' כפי' הראב"ד על הת"כ וכע"ז כפי' הרש"ס על שביעית דב"ה מתיר נעבד אבל לכרע אסור שמור.

ולכא' נמצא לפי הראב"ד בת"כ דנעבד מותר לב"ה, ושר מור אסור לכרע, ופי' שם שהמח' אי ילפינן נטייבה משמור, ולכא' כוונתו דלכ"ש מפרשי הפסוק לאסור כל שנעשה בו איסור שביעית, וכע"ז פי' בחזו"א י' ו' לדעת הרמב"ן.

אכן בראשונים ביבמות קל"ב מבואר דנעבד אסור, ולכא' ק' מהמשנה כאן. וכן הק' כפ"ת הראב"ד שם ובאמת כמ"כ תיקשי על כל הראשונים ביבמות). וע' בס' זיו היים שתי' דנטייבה הוא פחות מנעבד, וע"ז מתירים ב"ה. וז"כ בשו"ת משנ"י ח"ג ב' והביא מתוס' מ"ק י"ג ע"א דנטייבה היינו חרישה שניה והוא רק מדרבנן. וע"ע חוט שני שתי' דנטייבה הוא שהיה השדה אבל לא זרע ולא עשה בה הפרי ישרי ולכן מותר.

וע' תוס' מנחות ה' ע"א הק' לר"ת דאוסר שמור איך כשר לעומר משומר והרי אינו ממשקה ישראל, כמו שד' רשו שם מנחות ה' מקרא דיחזקאל דבעי מותר לישראל, לאפוקי מנחה שלא לשמה. וע' שערי חיים על קדושין סי' ז' ד' דאיסור משומר עיקרו בבצירה אלא דסוף הבצירה הוא באכילה, ובכ"ה אין חזקון משקה ישראל.

הערת ותגובת בלשה"ק ואנאגליית יתקבלו ברצון במייל bishvillehalacha@themir.org

ספירת העומר ושמיטה

ועד שמסר מרן המשגיח שליט"א בביתו בשבוע פ' בהר תשע"ט

א

אנחנו מצווים לספור את הימים לקראת מתן תורה.

בר"ן שלהי פסחים כתב, וז"ל: ורוב המפרשים מסכימים דספירת העומר בזמן הזה אינה אלא מדרבנן בעלמא, זכר למקדש, ובהגדה גם אמרו בשעה שאמר להם משה לישראל במצרים "תעבדו את האלוקים על ההר הזה" אמרו ישראל למשה רבינו, אימתי עבודה זו, אמר להם בסוף חמישים יום, והיו מונים כל אחד לעצמו את הימים מכאן קבעו חכמים להיות מונין את ספירת העומר בזמן הזה. מחשבים חמישים יום לשמחת התורה כמו שמנו ישראל באותו זמן. אבל הרמב"ם כתב בפרק ח' הל' תמידים ומוספים שמצוה זו של ספירת העומר מוטלת על כל איש ישראל בכל מקום ובכל זמן, ומשמע לי דסבירא ליה בזמן הזה הספירה מדאורייתא, עכ"ל.

בחינוך במצוה ש"ו כתב: משרשי המצוה על צד הפשט, לפי שעיקרן של ישראל אינו אלא התורה ומפני התורה נבראו שמים וארץ, כמש"כ "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת", והיא עיקר הסיבה שנגאלו ויצאו ממצרים כדי שיקבלו את התורה מסיני וכו', ומפני כך נצטוונו לספור ממחרת הפסח עד יום מתן תורה, להראות בנפשנו את החפץ הגדול אל היום הנכבד וכו'. אך החינוך מסיים שהספירה מדרבנן.

ובאור החיים כתב וספרתם לכם וגו'. אומרו לכם לצד שיצו ה' לספור שבע שבתות, ואמרו ז"ל (זוהר ח"ג צד.) כי לצד שהיו בטומאת מצרים ורצה ה' להזדווג לאומה זו דן בה כמשפט נדה שדינה לספור ז' נקיים, וציוה שישפור ז' שבועות ואז יהיו מוכשרים להכניסם ככלה לחופה, והגם כי שם ז' ימים וכאן ז' שבועות, לצד הפלגת הטומאה וגם היותם בכללות ישראל שיער התמים דעים כי כן משפטם, ועיין מה שפרשתי בפסוק בחודש השלישי לצאת בני ישראל וגו' (יתרו יט א), והוא מאמר הכתוב כאן וספרתם לכם, פירוש סיבת ספירה זו היא לסיבתכם

לטהרתכם, שזולת זה תיכף היה ה' נותן להם התורה.

ב

בפרשת בהר: "וכי תמכרו ממכר לעמיתך וכו' אל תונו איש את אחיו".

ובתנחומא: הָדָא הוּא דְכָתִיב "נְבִהָל לְהוֹן אִישׁ רַע עֵינֵי, וְלֹא יָדַע כִּי חֶסֶד יְבָאֵנָה".

פסוק זה מדבר על הרבה אנשים, אחד מהם ז' ק"ן שֶהֵבְהִיל עֲצָמוּ לְטַל הָעוֹלָם, שְהִיְתָה עֵינֵי רָעָה בְאֶחָיו, אָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶתְּהָלֵת לִירֵשׁ אֶת הָעוֹלָם חֵיךְ חֶסְרוֹן הִגִיעַ לוֹ, וכו'.

דבר אחר, זה עפרון וכו', דבר אחר זה המלווה ברבית שהוא נבהל להעשיר ומארה נתנה בנכסיו וכו', ד"א אלו סוחרי שביעית שמתבהלין להעשיר ואין משמרים שביעית וסבורין שהם מתעשרים, אמר הקב"ה חייך חסרון יש לך בדבר כיון שלא שמר שמיטה התחיל מארה נכנסת בממונו והוא מוכר כל מה שיש לו, מה כתיב למעלה "ושבתה הארץ וגו' וא"כ וכי תמכרו וכו'".

בגמ' (קידושין כ.): דתניא רבי יוסי ברבי חנינא אומר בא וראה כמה קשה אבקה של שביעית, אדם נושא ונותן בפירות שביעית, לסוף מוכר את מטלטליו שנאמר "בשנת היובל תשובו איש אל אחוזתו" וסמך ליה "וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך" דבר הנקנה מיד ליד, לא הרגיש לסוף מוכר את שדותיו שנאמר "כי ימוך אחיך ומכר מאחוזתו", לא באת לידו עד שמוכר את ביתו שנאמר "כי ימכור בית מושב". כתב רש"י: לא הרגיש - לא שם לבו לפרוענות הבא עליו לחזור בו מעבירה שבידו. כדר"ה כיון שעבר אדם עבירה ושנה הותרה לו וכו' נעשית לו כהתר.

ובילקוט: "ובצעים בראש כלם" רבי שמעון בר אבא בשם רבי יוחנן, מְשַׁל לְסָאָה שְהִיא מְלָאָה עוֹנוֹת, מִי מְקַטְרֵג בָּהּ, גִּזְלֵי רַבִּי יוֹדֵן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחֲנָן מְשַׁל לְבִנְיָ אֲדָם שְהִיוּ בְהֵן עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה וּמְגִלֵי עֲרִיּוֹת וְשׁוֹפְכֵי דָמִים

וְגִזְלֵי שְׁקוּל כְּנָגַד הַפֶּלֶל. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי בְשֵׁם רַב אֲחָא עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה חֲטָאוֹת סִדֵּר? חֲזַקְאֵל וּמַפְלֵם לֹא חָתַם אֶלָּא בְּגִזְלֵי, לְפִיכָךְ מִשָּׁה מְזַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל "וְכִי תִמְכְּרוּ מִמְכָּר".

ועוד שם כ"ה: "ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלקיך", וברש"י הביא ת"כ כן הזהיר על אונאת דברים שלא יקניט את חברו ולא ישיאנו עצה שאינה הוגנת לו וכו'.

ובילקוט תרס"א ובב"מ דף נ"ח "לא תונו איש את עמיתו" באונאת דברים הכתוב מדבר, אתה אומר באונאת דברים או אינו אלא באונאת ממון, כשהוא אומר "וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך" הרי אונאת ממון אמור, הא מה אני מקיים "לא תונו איש את עמיתו", באונאת דברים. הא כיצד, אם היה בעל תשובה אל יאמר לו זכור מעשיך הראשונים, אם היה בן גרים אל יאמר לו זכור מעשה אבותיך, אם היה גר ובא ללמוד תורה אל יאמר לו פה שאכל נבילות וטרפופות שקצים ורמשים בא ללמוד תורה שנאמרה מפי הגבורה, אם היו יסורין באין עליו אם היו חלאים באין עליו או שהיה מקבר את בניו אל יאמר לו כדרך שאמרו לו חבריו לאיוב "הלא יראתך כסלתך תקותך ותום דרכיך זכר נא מי הוא נקי אבד".

ועוד שם: א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי גדול אונאת דברים מאונאת ממון, שזה נאמר בו "ויראת מאלקיך" וזה לא נאמר בו ויראת מאלקיך, ור' אלעזר אומר זה בגופו וזה בממונו, רבי שמואל בר נחמני אמר זה ניתן להישבון וזה לא ניתן להישבון.

על הפסוק (ויקרא כ"ה) "ושבתה הארץ שבת לד", פירש רש"י: לשם ד' כשם שנאמר בבראשית. וברמב"ן כתב: ורבותינו לא כך נתכוונו במדרשם, כי כל השבתות גם המועדים לשם ה' הן ולא יאמר באחד מהם "לה", אבל אמר "יהיה לכם שבתון" ואמר ביום הכפורים (שם לב) "שבת שבתון הוא לכם", ולשון הברייתא בתורת כהנים "שבת לה", כשם שנאמר בשבת בראשית כך נאמר בשביעית שבת לה, אבל פירוש "שבת לה"

ויודע הסיפור של החפץ חיים, שפעם הגיע אליו אורח עשיר וכשראה את ביתו הדל של החפץ חיים התפלא על כך מאוד, שאלו החפץ חיים: ואיפה כל הבית המפואר שלך? אמר לו האורח: אני בדרך, אבל בעיר שלי יש לי בית גדול מפואר ויפה. אמר לו הח"ח: גם אני בדרך, העוה"ז דומה לפרוזדור, והבית שלי הוא בעוה"ב.

ויקרא כ"ה ל"ה: "וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו", כתב רש"י: והחזקת בו - אל תניחחו שירד ויפול ויהיה קשה להקימו, אלא חזקהו משעת מוטת היד. למה זה דומה, למשאוי שעל החמור, עודהו על החמור, אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה אין מעמידין אותו.

ובילקוט כתיב: "הלא פרוס לרעב לחמך", אמר ר' סימון הלא תפרוס אין כתיב כאן אלא הלא פרוס, כבר היא פרוסה, שבראש השנה נגזר על האדם מה משתכר ומה מחסר.

בגמ' בב"ב י. דרש ר"י ברבי שלום כשם שמזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה כך חסרונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה, זכה הלא פרוס לרעב לחמך, לא זכה ועניים מרודים תביא בית, כי הא דבני אחתיה דרבן יוחנן בן זכאי חזא להו בחילמא [רש"י: במוצאי יח"כ] דבעו למיחסר שבע מאה דינרי [רש"י: באותה שנה], עשינהו שקל מינייהו לצדקה [רש"י: כל השנה היה כופן בדברים וגובה מהן צדקה], פוש גבייהו שיבסר דינרי [רש"י: ערב ראש השנה שיבסר דינרי שלא נתנו לצדקה משבע מאה דינרי], כי מטא מעלי יומא דכיפורי שדור דבי קיסר נקטינהו, אמר להו רבן יוחנן בן זכאי לא תדחלון [רש"י: למיפסד יותר] שיבסר דינרי גבייכו שקלינהו מינייכו, אמרי ליה מנא ידעת, אמר להו חלמא חזאי לכו, א"ל ואמאי לא אמרת לן [דניתיבינהו] [רש"י: מתחלה שכך חלמת והיינו נותנין כולן], אמר להו אמנא כי היכי דתעבדו מצוה לשמה.

ובילקוט: "וכי ימוך" הה"ד "מלוה ד' חונן דל" אר"א כתיב "נותן לחם לכל בשר" בא זה וחטף לו את המצוה אמר הקב"ה עלי לשלם גמולו וכו', אלמלא מקרא אי אפשר לאומרו כביכול "עבד לזה לאיש מלוה".

לא מוגה

נכתב ע"י אחד השומעים

יתברך, כי כל המוצא עם לבבו לתת ולהפקיר לעולם כל גדולי קרקעותיו ונחלת אבותיו הגדלים בכל שנה אחת ומלמד בכך הוא וכל המשפחה כל ימיו, לא תחזק בו לעולם מדת הכליות הרבה ולא מעוט הבטחון.

את חיזוק מידת הביטחון ע"י שמיטה ויובל אנו מוצאים עוד בפסוקי התורה שנותנת הגבלות וכללים במכירת הקרקעות:

בפס' י' "וקדשתם את שנת החמישים שנה וקראתם דרור בארץ לכל ישיביה יובל הוא תהיה לכם ושבתם איש אל אחזתו ואיש אל משפחתו תשב".

ועוד שם פסוקים י"ד-יז: "וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו. במספר שנים אחר היובל תקנה מאת עמיתך במספר שני תבואת ימכר לך. לפי רב השנים תרבה מקנתו ולפי מעט השנים תמעיט מקנתו כי מספר תבואת הוא מכר לך. ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלקך כי אני ה' אל".

ועוד שם כ"ג: "והארץ לא תמכר לצמיתות כי לי הארץ כי גרים ותושבים אתם עמדי" וברש"י כתב: כי לי הארץ - (ת"כ) אל תרע עינך בה שאינה שלך. האדם צריך להרגיש את עצמו בעולם כגר שאין לו שום דבר, הכל של הקב"ה וממנו הוא מקבל, וכן אנו מוצאים בעבדים עבריים "לא תעבוד בו עבודת עבד" וכן "לא ימכר ממכר עבד", למה? "כי עבדי הם אשר הוצאתי וכו" וברש"י: שטרו קודם.

ועוד שם כ"ה: "כי ימוך אחיך ומכר מאחוזתו", כתב רש"י: מלמד שאין אדם רשאי למכור שדהו אלא מחמת דוחק עוני. מאחזתו - ולא כולה, למדה תורה דרך ארץ, שישיר שדה לעצמו.

ועוד שם ל"ה - ל"ו: "וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך. אל תקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלהיך וחי אחיך עמך". אינך רשאי לעשות בכסף מה שאתה רוצה, וע"ז אמרו חז"ל "נבהל להון איש רע" זה המלוה ברבית.

"ושבתה הארץ לה", כתב הכלי יקר שתכלית מצוה זו לזכר חידוש העולם ולזכור ימות עולם וסוף ימי חלדו ובכך להתחזק באמונה וביטחון שהכל מאת הקב"ה ואין אדם נוגע במוכן לחברו אפילו כמלוא נימה. ולפיכך לא יעזרו לאדם רוב השתדלויותיו להשיג ממון ועליו לשמוח בחלקו שנתן לו ה"ת.

אלקין" האמור בשבת בראשית "כי בו שבת וינפש" ועל כן "לא תעשה כל מלאכה", ולכן אמרו כי כן נאמר בשמיטה כי היא שביעית בשנים. והנה בכאן עוררו אותנו בסוד גדול מסודות התורה כבר רמז לנו ר"א, שכתב וטעם שבת לה' כיום השבת, וסוד ימות עולם רמזו במקום הזה, וכוף אזנך לשמוע מה שאני רשאי להשמיעך ממנו בלשון אשר אשמיעך ואם תזכה לתבונתו, כבר כתבתי בסדר בראשית כי ששת ימי בראשית הם ימות עולם, ויום השביעי שבת לה' אלקיך כי בו יהיה שבת לשם הגדול, כמו ששינו (תמיד פ"ז מ"ד) בשביעי מה היו אומרים, מזמור שיר ליום השבת, מזמור שיר לעתיד לבא, ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים, והנה הימים רמז לאשר ברא במעשה בראשית, והשנים ירמזו לאשר יהיה בבריאת כל ימי עולם, ועל כן החמיר הכתוב בשמיטה יותר מכל חייבי לאוין וחייב הגלות עליה כמו שהחמיר בעריות (לעיל יח כח), שנאמר "אז תרצה הארץ את שבתותיה", והחזיר הענין פעמים רבות "כל ימי השמה תשבות" ונאמר "והארץ תעזב מהם ותרץ את שבתותיה" וכן שינו (אבות פ"ה מ"ט) גלות באה על עיניו הדין ועל עוות הדין ועל שמיטת הארץ, מפני שכל הכופר בה אינו מודה במעשה בראשית ובעולם הבא.

ובחינוך מצוה פ"ד כתב: משרשי המצוה, לקבע בלבנו ולצייר ציור חזק במחשבתנו ענין חידוש העולם, "כי ששת ימים עשה ד' את השמים ואת הארץ", וביום השביעי שלא ברא דבר, הכתיב מנוחה על עצמו. ולמען הסיר ולעקר ולשרש מרעיונו דבר הקדמות אשר יאמינו הכופרים בתורה ובו יהרסו כל פנותיה ויפרצו חומותיה, באה חובה עלינו להוציא כל זמננו יום יום ושנה שנה על דבר זה למנות שש שנים ולשבת בשביעית, ובכך לא תפרד לעולם הענין מבין עינינו תמיד, והוא כענין שאנו מונין ימי השבוע בששת ימי עבודה והשביעי יום מנוחה. ולכן צוה ברוך הוא להפקיר כל מה שתוציא הארץ בשנה זו מלבד השביתה בה, כדי שייזכר האדם כי הארץ שמוציאה אליו הפירות בכל שנה ושנה לא בכחה וסגלתה תוציא אותם, כי יש אדון עליה ועל אדוניה, וכשהוא חפץ מצוה עליו להפקירם. ועוד יש תועלת, נמצא בדבר לקנות בזה מדת הותרנות, כי אין נדיב הנותן מבלי תקוה אל הגמול. ועוד יש תועלת אחר נמצא בזה, שיוסיף האדם בטחון בשם

Relax! It's All Prepared for You!

Harav Hagaon Binyomin Cohen shlita

In presenting the mitzvah of *shemittah*, the Torah says: **כִּי תֵבֵאוּ אֵלַי** *כי תבאו אל*, informing us that this mitzvah applies only in Eretz Yisrael. But why does the Torah have to add the words: **אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם**? We all know that Eretz Yisrael is a *matanah* from Hakadosh Baruch Hu, as He promised to Avraham Avinu at *bris bein habesarim*.

R' Yerucham explains, in *Daas Torah*, based on the words of the Raavad in his *hakdamah* to his *sefer Baalei Hanefesh*, that a person could easily think that he's the owner of his property and in control of his possessions. Therefore, Hakadosh Baruch Hu gave us many mitzvos that remind us that we are *not* the owners — in the words of the Raavad, **למען ידע האדם**, *למען ידע האדם*, **כִּי יֵשׁ לוֹ בּוֹרָא הַמוֹשֵׁל עֲלָיו**.

The Raavad gives the example of a person who owns a field, and thinks the field is his. Yet there are *dinim* of how he may plow his field and plant his field. When the time comes to harvest the produce of his field, he needs to give *leket* and *peiah* to the poor. Once that's done, he is obligated to give *terumos* and *maasros*. Then, when he prepares his dough, there's a mitzvah of *challah*. And when he finally comes to eat his food, he needs to make a *brachah*. Therefore, says R' Yerucham, the Torah adds the words: **אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם**, conveying that since Hashem gave us the land as a gift, a person might feel as though he owns it.

The Torah then says: **וְשָׁבַתָּה הָאֲרֶץ שְׁבַת לָהּ**, and Rashi explains that "שְׁבַת לָהּ" means that *shemittah* is similar to the weekly Shabbos, about which the Torah says: **וַיֹּם הַשְּׁבִיעִי שְׁבַת לָהּ אֱלֹקֵינוּ**. Just as on Shabbos we must stop all our work, moving out of *kochi ve'otzem yadi* and realizing that Hakadosh Baruch Hu is the Borei Olam, so, too, the idea of *shemittah* is to realize that we are not the true owners of the land. R' Yerucham adds that the Torah expresses this concept explicitly, when it says: **וְהָאֲרֶץ לֹא תִמְכַּר** *וְהָאֲרֶץ לֹא תִמְכַּר*. A person would think that it's his land, and he's the owner, so he can do whatever he wants with it

and sell it forever, but the Torah comes and tell us that no, we can't sell Eretz Yisrael forever, because it belongs to Hashem. We are mere *geirim* and *toshavim*, living as guests in His land. He is the true owner, not us.

There's a famous story about Rav Chaim Volozhiner, who was sitting in *beis din* adjudicating a case in which two people were fighting over a piece of land. As they were arguing back and forth, Rav Chaim Volozhiner bent down and placed his ear on the ground. "What are you doing?" they wondered.

"Reuven is saying the land is his, Shimon is saying that it's his, and I want to hear what the land is saying. Do you know what the land is saying? 'Both Reuven and Shimon belong to me. After 120, you will be mine.'"

This is an important lesson from the mitzvah of *shemittah*.

Which Brachah is Greater?

There's another important lesson that we can learn from this mitzvah. First, the Torah promises that if you keep *shemittah*, the land will produce its fruits even though it was not cultivated, and you'll be satisfied: **וְנִתְּנָה** *וְנִתְּנָה*. **הָאֲרֶץ פְּרִיָּה וְאֹכְלֹתָם לְשִׁבְעַת וַיִּשְׂבְּתָם לְבִטָּח עִלְיָהּ**. Rashi explains that you'll have everything you need in your stomach, and you'll live calmly in your land, without worrying about not having what to eat.

The next *passuk* says: **וְכִי תֵאמְרוּ מַה נֹּאכֵל בְּשָׁנָה הַשְּׁבִיעִית הֲיֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נִגְאָסָף** — if someone asks, "What will we eat? I didn't work, I didn't plant, I didn't gather my produce."

Hashem promises: **וְצִוִּיתִי אֶת בְּרַכְתִּי לָכֶם בְּשָׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעָשְׂתָ אֶת הַתְּבוּאָה** — I'll give a special *brachah* and the earth will yield so much produce that there will be enough for three years.

It seems that by questioning how he will have food without cultivating his crops, a person is *zocheh* to a much bigger *brachah* — he will yield three years' worth of produce in one year — and without asking the question,

he isn't *zocheh* to that.

The Sforno says, however, that it is exactly the opposite. The *pesukim* are talking about two levels of *bitachon*. The real *baal bitachon* doesn't ask any questions; even though he doesn't see how it's going to happen, he trusts Hakadosh Baruch Hu, Who gave him this mitzvah of *shemittah*, and he is confident that he'll have what he needs. In return, Hakadosh Baruch Hu promises him that he'll have enough to satisfy him; his crops won't produce as much, but even a little will sustain him. He'll have to work less, do less harvesting, wash fewer dishes, yet he'll have everything he needs.

Someone who is on a lower level of *bitachon* asks questions: "What will we eat? I don't see the *berachah*, the bank account is low, there's no money coming in, how is this going to work?"

In response, Hakadosh Baruch Hu says, וְצִוִּיתִי אֶת בְּרַכְתִּי, I will grant you abundance, so that you will see the quantity in front of your face, and you'll have enough produce for three years. But you'll have to work harder, you'll have less time for *avodas Hashem*, and you'll be more connected to *gashmiyus*. Therefore, the first level, that of the true *baal bitachon*, results in a much greater *brachah*.

The *Noam Elimelech*, citing his brother, R' Zusha, offers a different approach. R' Zusha asks: Why does the Torah quote the question of the person who asks, "What will we eat"? Couldn't the Torah just say, וְצִוִּיתִי אֶת בְּרַכְתִּי — I'm going to give you a bracha for three years?

He answers that Hakadosh Baruch Hu, in His kindness, created pipelines of *shefa* and *berachah*, through which He showers us with blessing constantly. If, however, someone falls in his level of *bitachon*, that creates a blockage in the pipelines, and then the person is not *zocheh* to this abundance. The Torah therefore promises that even if a person falls in his level of *bitachon*, questioning what he will eat and thereby blocking the pipelines, Hashem will nevertheless supply him with the special *berachah* granted to those

who keep *shemittah*. Even on the lower level of *bitachon*, Hashem says, you'll have produce for three years.

Calm as an Infant

In the introduction to *Shaar Habitachon*, the *Chovos Halevavos* writes that if a person does not have full *bitachon* in Hashem, but relies on other people or entities, the Divine assistance he receives weakens.

Dovid Hamelech declares: אִם לֹא שׂוֹיֵתִי וְדוֹמְמֵתִי נִפְשִׁי כְּגִמְלָה עָלַי אָמוּר, כְּגִמְלָה עָלַי נִפְשִׁי, and the Gaon explains that a Yid must view himself like an infant nursing from his mother. The infant does not worry what will be after he finishes eating, and does not fret about where his next meal will come from. Rather, he is completely calm and relaxed. That is the feeling that results from having *emunah* and *bitachon* that Hakadosh Baruch Hu is taking care of us. We're totally dependent upon His goodness, like an infant relies on his mother.

The Gemara (*Sotah* 2a) says that a *bas kol* announces: בֵּית פְּלוּנִי לְפְלוּנִי שְׂדֵה פְּלוּנִי לְפְלוּנִי. These three things are crucial for every person — a *shidduch*, a home, and a field, meaning *parnassah*. A person might think that these three central needs are things he has to take care of and invest tremendous effort to obtain. But the Gemara is telling us the opposite. For these three things, a *bas kol* declares that this is all prepared for him, so there's nothing to worry about. The more a person trusts in Hashem and believes that He is in charge, that He is *kol yachol*, and that He is *tov u'meitiv*, while acknowledging that he himself is not the owner, the more goodness He will receive from Hashem.

In the *zechus* of the *chizuk* in *emunah* and *bitachon* that we take out of this *parashah*, we should all be *zocheh* to return to Eretz Yisrael and be able to fulfill all of Hashem's mitzvos properly, במהרה בימינו.

Gut Shabbos.